בס״ד. ש״פ ויצא, יו״ד כסלו, ה׳תשכ״ו

(הנחה בלתי מוגה)

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה[1], ומסיים[2], ושבתי בשלום אל בית אבי וגו׳ והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהי׳ בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. וידועים ריבוי הדיוקים שישנם בפרשה זו בדרושי רבותינו נשיאינו, החל מאדמו״ר הזקן ואדמו״ר האמצעי[3], ומהם, דצריך להבין שייכות הענינים שבפסוקים אלו (ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ושבתי בשלום גו׳ והאבן הזאת גו׳). דהנה, מ״ש ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, הוא לא רק התחלת הפרשה כולה, אלא גם התחלת ענין פרטי זה שסיומו הוא ושבתי בשלום גו׳ והאבן הזאת וגו׳, וצריך להבין מהי השייכות דהתחלת הענין (ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה) לסיום הענין (ושבתי בשלום גו׳ והאבן הזאת וגו׳). גם צריך להבין מ״ש והאבן הזאת גו׳ יהי׳ בית אלקים, דלכאורה, איך תהי׳ האבן במדריגה גדולה כ״כ שתהי׳ נקראת בית אלקים.

ונקודת הביאור בזה, דהנה, יעקב הוא בחי׳ יו״ד עקב[4], שהוא המשכת בחי׳ חכמה עילאה, שהוא בחי׳ יו״ד, למטה מטה, גם בבחי׳ עקביים. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שבחי׳ יעקב הוא הממשיך מבחי׳ באר שבע, שהיא בחי׳ נעלית ביותר, עד למטה מטה למדריגה היותר תחתונה, שהוא בחי׳ חרן, חרון אף של עולם[5]. וזהו גם מ״ש[6] צוה ישועות יעקב, ישועות הם ש״ע (או שע״ה) נהורין עלאין[7], שזהו[8] ראשית ההשתלשלות, בחי׳ חכמה, או למעלה מהשתלשלות, בחי׳ הכתר (עתיק ואריך), וגם ישועות הוא מלשון שעה, דהיינו הפנה (אַ

---

1) ריש פרשתנו (כח, יו״ד).
2) שם, כא־כב.
3) תו״א ותו״ח ריש פרשתנו.
4) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עץ חיים שער ג (שער סדר האצילות) פ״ב.
5) ראה פרש״י ס״פ נח.
6) תהלים מד, ה.
7) בתו״א שם: ״ש״ע נהורין עילאין״. בתו״ח שם: ״שע״ה נהורין כמ״ש בזוהר״. ובתניא אגה״ק ס״ג (קד, סע״ב): ״דש״ע נהורין שבזוה״ק״. — ראה זהר ח״א ד, ב. ח״ג קלג, סע״ב. וראה אוה״ת (יהל אור) לתהלים ע׳ שנב.
8) ראה גם אוה״ת פרשתנו קצב, סע״א ואילך.

קער)[9], שהו״ע ההפנה הראשונה של עצמותו ית׳ להיות ירידת והמשכת אורו למטה מטה. ועז״נ צוה ישועות יעקב, צוה הוא מלשון צוותא וחיבור, והיינו, שיעקב הוא המחבר וממשיך בחי׳ הישועות למטה. ותכלית הכוונה ביציאת יעקב מבאר שבע לחרון אף של עולם, היא, כדי לעסוק בעבודת הבירורים, שעי״ז נעשה עילוי גדול ביותר, וזהו״ע והאבן הזאת גו׳ יהי׳ בית אלקים וגו׳.

ב) **ויובן** זה בהקדים מ״ש[10] כוס ישועות אשא, דכוס היינו בחי׳ הכלי לקבל את המשכת בחי׳ הישועות, ועז״נ כוס ישועות אשא, שבכדי שהכוס יוכל להיות כלי לקבל את בחי׳ הישועות, צריך להיות ענין של הגבהה (אשא). והענין בזה, כמבואר במאמר של אדמו״ר האמצעי (בעל הגאולה) בענין גביע הכסף[11], שיש הפרש בין כוס ישועות, שבו צריך להיות ענין של הגבהה, לגביע הכסף, שבו אין צריך להיות ענין של הגבהה. דהנה[12], כוס ישועות אשא אמר דוד המלך על בחינתו שהיא בחי׳ מלכות דאצילות, דכיון שרגלי׳ יורדות מות[13], לכן צריך להיות בה ענין של הגבהה (אשא) כדי שתוכל להיות כלי לקבל את בחי׳ הישועות (כוס ישועות). אמנם, בכוס דיוסף (גביע הכסף) לא צריך להיות ענין ההגבהה, והיינו לפי שיוסף הוא בחי׳ יסוד דאצילות, צדיק עליון[14], שבו ועל ידו נמשכים כל ההשפעות במלכות, כמ״ש[15] ויוסף גו׳ הוא המשביר לכל עם הארץ, והרי אמיתית ענין המשפיע הוא באופן שאינו יורד ממדריגתו אל מדריגת המקבל כדי להשפיע לו ההשפעה, אלא משפיע לו ההשפעה בהיותו במקומו, וכיון שאין בו ענין של ירידה, לכן לא צריך להיות בו ענין של הגבהה, להיותו גבוה מצד עצמו, וכמרומז גם בשם גביע שפירושו כוס גבוה, וזהו שפירש רש״י[16] כוס ארוך דוקא.

ויש לקשר זה עם המבואר בתורה אור[17] בכי״ק אדמו״ר נ״ע בעצמו בענין הכרובים, שכרוב אחד מקצה מזה[18] הוא קצה אוא״ס שבז״א, וכרוב א׳ מקצה מזה[18] הוא בחי׳ המלכות שהיא המקור דבי״ע, ומזה מובן

---

9) ראה פרש״י בראשית ד, ד.
10) תהלים קטז, יג.
11) נדפס בס׳ מאמרים יקרים — חמ״ד, תרכ״ד. דפוס צילום — נ״י. תשל״ו. ואח״כ — במאמרי אדמו״ר האמצעי מקץ ע׳ רעט ואילך (הובא באוה״ת בא ע׳ שמא). וראה גם אוה״ת מקץ שמב, א ואילך. שמה, סע״א ואילך.
12) ראה גם לקו״ת דרושים לסוכות פ, ג.
13) משלי ה, ה. וראה אוה״ת נ״ך עה״פ.
14) ראה זהר פרשתנו קנג, ב. תו״א תרומה פ, ד. לקו״ת מסעי צ, ב.
15) מקץ מב, ו.
16) שם מד, ב.
17) ס״פ תרומה (פא, א־ב).
18) תרומה כה, יט. ויקהל לז, ח.

החילוק שבין בחי׳ יסוד (בחינתו של יוסף) לבחי׳ מלכות (בחינתו של דוד), שבחי׳ היסוד, עם היותו הדרגא האחרונה דבחי׳ ז״א, מ״מ, הרי הוא קצה אוא״ס שבז״א, שכל הדרגות שבו, ראשיתו אמצעיתו ותחתיתו, הם בבחי׳ א״ס, ולכן הרי הוא במדריגת העליון. משא״כ בחי׳ המלכות, להיותה המקור דבי״ע, הרי היא במדריגת התחתון. וזהו גם החילוק שבין גביע הכסף לכוס ישועות, שבכוס ישועות צריך להיות ענין של הגבהה (אשא), להיותו במדריגה תחתונה, משא״כ בגביע הכסף, בחי׳ יסוד, לא צריך להיות ענין של הגבהה, להיותו במדריגה נעלית מצד עצמו.

ועוד זאת בגביע הכסף, שלא זו בלבד שלא צריך להיות בו ענין של הגבהה, אלא אדרבה, כמ״ש[16] ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן, היינו, שנמשך למטה דוקא.

וכללות ההפרש בין נשיאת הכוס וגביע הכסף בעבודת האדם, הוא ע״ד ההפרש בין תפלה לתורה, שתפלה ענינה העלאת האדם מלמטה למעלה, כמ״ש[19] לדוד אליך הוי׳ נפשי אשא, שזהו ע״ד הענין דכוס ישועות אשא, וגביע הכסף הו״ע ההמשכה מלמעלה למטה ע״י התורה. וכידוע[20] המשל לשני אנשים שהאחד עומד למעלה והאחד למטה, שיחודם וקירובם זה עם זה הוא בשני אופנים, אם שהתחתון יעלה למעלה, או שהעליון ירד למטה, וכך הוא ההפרש בין תפלה לתורה[21].

ג) **וביאור** ענין ההגבהה דכוס ישועות אשא בפרטיות יותר, דהנה, נוסף על ב׳ האופנים הנ״ל בהחיבור דעליון ותחתון, אם ע״י ירידת העליון למטה או ע״י עליית התחתון למעלה, ישנו אופן שהעליון יורד ממדריגתו כמה מעלות, וגם התחתון צריך לעלות ממדריגתו כו׳, ואז יומשך מהעליון לתחתון. וזהו״ע כוס ישועות אשא, שכדי שיומשך מהבחי׳ היותר עליונה דישועות בבחינת המלכות (כוס), לא מספיק שהעליון יורד ממדריגתו כמה מעלות, אלא צ״ל גם עליית התחתון, שזהו״ע הגבהת הכוס, שעי״ז יוכל לקבל את ההמשכה מהעליון לאחרי שכבר ירד ממדריגתו. והנה, מקום החיבור דעליון ותחתון בהענין דכוס ישועות אשא הוא בבחינת היסוד, והיינו, שעליית התחתון (בחינת המלכות) היא לבחינת היסוד, וירידת העליון (בחינת ישועות) היא עד לבחינת היסוד, ובו (בבחינת היסוד) נעשה החיבור דעליון ותחתון,

---

19) תהלים כה, א.

20) לקו״ת דרושים לר״ה נה, סע״ג.

21) מאמרי אדמו״ר הזקן תקס״ג ח״ב ע׳ תרסח (הובא באוה״ת שם שמז, ריש ע״ב).

שזהו״ע כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא[22]. ועפ״ז מובן גם בנוגע לגביע יוסף, שלהיותו בחי׳ היסוד ששם הוא מקום החיבור דעליון ותחתון, לכן לא צריך להיות בו ענין ההגבהה.

ד) **והנה** האמור לעיל בהחילוק שבין כוס ישועות לגביע הכסף, שכוס ישועות (בחי׳ המלכות) הוא למטה במדריגה מגביע הכסף (בחי׳ יסוד), שלכן צריך להיות בו ענין ההגבהה, הרי זה רק בזמן הזה, שישנו הסדר דמשפיע ומקבל, דכר ונוקבא, באופן שכח הזכר הוא הרבה יותר מכח הנקבה, שלכן האיש דוקא דרכו לכבוש[23]. וענינו בעבודה, שכללות ענין הבירורים נעשה ע״י שם מ״ה דוקא, כידוע[24] שמ״ה מברר ב״ן, וגם כאשר הבירור הוא ע״י שם ב״ן, הרי זה נעשה ג״כ ע״י שם מ״ה[25], הן בבירור ראשון, ובפרט בבירור שני[26]. אמנם, לעתיד לבוא, בגמר הבירורים, אזי תתעלה בחי׳ המלכות ולא תצטרך לקבל מבחי׳ ז״א, כיון שיהיו שוין בקומתן, ויתירה מזה, שהמלכות תתעלה למעלה יותר מז״א, כמ״ש[27] נקבה תסובב גבר, ואז יהי׳ שם ב״ן למעלה משם מ״ה[26]. וזהו שלעתיד לבוא יהי׳ העיקר הכוס דדוד דוקא, כמארז״ל[28] עתיד הקב״ה לעשות סעודה לצדיקים כו׳ לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך ואומר להן איני מברך כו׳ ליצחק כו׳ ליעקב וכו׳, אומר לו לדוד טול וברך, אומר להן, אני אברך ולי נאה לברך, והיינו, לפי שלעתיד לבוא יומשכו במלכות כל הגילויים היותר נעלים, שזהו מ״ש בגמרא[29] שכוס דדוד לעתיד לבוא יהי׳ מחזיק רכ״א לוגין, שנאמר[30] כוסי רווי, רווי׳ בגימטריא רכ״א, בחי׳ אריך[31], שיומשך ויתגלה אז בבחי׳ המלכות.

ה) **ויובן** בתוספת ביאור ע״פ המבואר בהמשך המאמר הנ״ל דגביע הכסף (שנמצא בכת״י ועדיין לא נדפס[32]), שבזמן הזה שייך ענין הבכורה לראובן, ולעתיד לבוא יהי׳ ענין הבכורה ליוסף[33]. והענין

---

22) דברי הימים־א כט, יא ובתרגום. וראה זהר ח״א לא, א. ח״ב קטז, א. ח״ג רנז, סע״א. זוהר חדש קג, ב. ועוד.
23) יבמות סה, ב.
24) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת״א) ספ״א. לקו״ת בחוקותי מז, ג. ובכ״מ.
25) ראה גם ד״ה בראשית ברא דש״פ בראשית פ״ג (לעיל ע׳ 154).
26) ראה תו״א ויחי מז, ד ואילך.
27) ירמי׳ לא, כא.
28) פסחים קיט, ב.
29) יומא עו, א.
30) תהלים כג, ה.
31) ראה תו״א תולדות יט, רע״א. סידור עם דא״ח נב, ב.
32) נדפס לאח״ז במאמרי אדמו״ר האמצעי הנ״ל ע׳ שג ואילך. וראה גם אוה״ת שם שמג, ב ואילך.
33) ראה גם ב״ב קכג, א. ב״ר פצ״ח, ד.

בזה, דהנה, החילוק בין ראובן ליוסף הוא שראובן הוא בכור לאב, ויוסף הוא בכור לאם. ולכן, בזמן הזה שהסדר הוא באופן דמשפיע ומקבל, והדכר הוא העיקר, שייך ענין הבכורה לראובן, שהוא בכור לאב, משא״כ לעתיד לבוא שאז נקבה תסובב גבר, אזי יהי׳ ענין הבכורה ליוסף, שהוא בכור לאם.

וזהו גם מה שמצינו שבתחילה היתה העבודה בבכורות[34], ולאחרי כן ניטלה העבודה מהבכורות וניתנה לכהנים [בגלל חטא העגל[35], שקשור עם חטא עץ הדעת, שסיבתו הו״ע מיעוט הלבנה, שנעשה מצד שבירת הכלים דתהו (כפי שמבאר כ״ק מו״ח אדמו״ר במאמרי י״ב־י״ג תמוז[36]). ובמק״א[37] מבואר שענין זה קשור עם מחלוקת קרח ועדתו, שלולי זאת היו הבכורים משרתים לכהנים, וכדי לתקן המעוות דקרח ועדתו שרצו הלוים להיות כהנים, נתחלפו להיות הלוים משרתים וטפלים לכהנים]. והענין בזה, דהנה, יש הפרש בין יחוס הכהנים ליחוס הבכורים, שהכהנים נמשך להם ענין הכהונה מהאב, ואילו בנוגע להאם אין נפק״מ אם היא כהנת או ישראלית, שהרי ישראלית או לוי׳ שנשאת לכהן הבן הולך אחר האב[38]. משא״כ בענין הבכורים הרי זה להיפך, שקדושת הבכור תלוי׳ ונמשכת מהאם דוקא, דהיינו שהוא בכור לאמו, כמ״ש[39] קדש לי כל בכור פטר כל רחם גו׳. ולכן, בזמן הזה שהעבודה היא בענין הבירורים, שמ״ה מברר ב״ן, לפי שהעיקר הוא הדכר, והנוקבא טפלה לו, אזי העבודה היא בכהנים שמתייחסים אחר האב. אך לעתיד לבוא[40], כשיושלם הבירור, והנוקבא תתעלה להיות נקבה תסובב גבר, אזי תהי׳ העבודה בבכורים שקדושתם תלוי׳ ונמשכת מהאם.

ו) **אך** עדיין צריך להבין, דהנה, אף שקדושת הבכור תלוי׳ ונמשכת מהאם, מ״מ, בכור לנחלה הוא בכור מהאב דוקא[41], וכמ״ש[42] כי הוא ראשית אונו לו משפט הבכורה (ליטול פי שנים), והרי גם לעתיד לבוא יהי׳ כן, שהרי התומ״צ לא יבטלו לעתיד לבוא, דהתורה הזאת לא

34) משנה זבחים קיב, ב. במדב״ר פ״ו, ב.
35) במדב״ר שם.
36) ד״ה על כן יאמרו המושלים תרצ״א (סה״מ תרצ״א ע׳ שיז ואילך).
37) אוה״ת קרח ע׳ תשכו ואילך. סה״מ תרכ״ז ע׳ שמו.
38) משנה קידושין סו, ב.
39) בא יג, ב.
40) ראה גם לקוטי תורה להאריז״ל יחזקאל.
41) משנה רפ״ח דבכורות.
42) תצא כא, יז.

תהא מוחלפת[43], ומקרא מלא דיבר הכתוב[44] כי תהיינה לאיש שתי נשים האחת אהובה (כמו רחל) והאחת שנואה (כמו לאה) גו׳ והי׳ הבן הבכור לשניאה (ראובן, שהוא בכור לאביו) גו׳, לא יוכל לבכר את בן האהובה (יוסף, שהוא בכור לאמו) על פני בן השנואה הבכור (לאביו). וצריך להבין, דכיון שלעתיד לבוא תתעלה הנוקבא דוקא, שלכן תהי׳ עבודה בבכורים שקדושתם תלוי׳ בהאם, א״כ, למה יהי׳ דין בכור לנחלה תלוי בהאב דוקא. והביאור בזה, שענין הירושה לעתיד לבוא הוא תשלום שכר על כללות העבודה בזמן הזה, וכיון שהעבודה בזמן הזה בענין הבירורים היתה ע״י שם מ״ה דוקא, מצד מעלת הדכר, איש דרכו לכבוש (כנ״ל), לכן, גם לעתיד לבוא שתתעלה הנוקבא (שלכן תהי׳ אז העבודה בבכורים שקדושתם תלוי׳ בהאם דוקא), יהי׳ ענין הנחלה תלוי בבכור לאב, להיותו תשלום שכר על העבודה בזמן הזה בכח הדכר דוקא.

ז) **והנה** בענין עליית הנוקבא לעתיד לבוא גופא ישנם כמה דרגות. ויובן בהקדם הביאור במארז״ל[45] עתידה אשה שתלד בכל יום, שיש בזה ב׳ פירושים. פי׳ הא׳, שלאחרי ביאה אחת תוסיף ותלד בכל יום[46]. ופי׳ הב׳, שתלד בכל יום ללא ביאה כלל[47], אפילו לא ביאה אחת. וע״ד מארז״ל[45] עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, היינו, שהארץ תוציא מעצמה, ללא חרישה וזריעה כלל, שזהו לפי שבחי׳ המלכות (ארץ) תתעלה ביותר, עד שלא תצטרך למשפיע כלל. ושני הפירושים אמת, כידוע[48] שלעתיד לבוא יהיו ב׳ תקופות, וא״כ, בתקופה הראשונה תלד אשה בכל יום מביאה אחת, והיינו, שאף שתתעלה הנוקבא כו׳, מ״מ, עדיין תצטרך למעלת הדכר, אלא שיהי׳ מספיק ביאה אחת. אמנם, בתקופה השני׳ תתעלה הנוקבא ביותר, עד שלא תצטרך לדכר כלל. ועפ״ז מובן שבתקופה השני׳ דלעתיד לבוא יהי׳ גם דין בכור לנחלה מן האם (ולא מן האב), שהרי האם תוליד בכח עצמה ללא השפעת האב כלל. והענין בזה, שבתקופה הראשונה דלעתיד לבוא יהי׳ ענין הירושה כמו שהוא תשלום שכר על העבודה בזמן הזה, ולכן יהי׳ דין בכור לנחלה

---

43) עיקר הט׳ מי״ג העיקרים (פירוש המשניות להרמב״ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק). וראה רמב״ם הל׳ יסוה״ת רפ״ט. הל׳ מלכים פי״א סוף ה״ג.

44) תצא שם, טו־טז.

45) שבת ל, ב.

46) ראה גם תניא אגה״ק סכ״ו (קמג, ריש ע״ב), ובשיעורים לספר התניא שם. לקו״ש חי״ב ע׳ 178.

47) מאמרי אדמו״ר האמצעי שם ע׳ שז. ויקרא ח״ב ע׳ תערב. ביאורי הזהר להצ״צ ח״ב ע׳ תתכח.

48) ראה גם לקו״ש חט״ו ס״ע 141 ואילך. חכ״ז ע׳ 198 ואילך.

מן האב, כיון שהעבודה בזמן הזה היתה בכח הדכורא, מ״ה שמברר ב״ן. אבל לאח״ז יהי׳ זמן (ויתירה מזה — למעלה מענין הזמן) נעלה יותר גם מהענין דתשלום שכר על העבודה בזמן הזה, אלא תורה חדשה מאתי תצא[49], ואז יהי׳ גם בכור לנחלה מן האם (כמו שתהי׳ העבודה בבכורים מן האם), שזוהי גם מעלת הבכורה דיוסף, שהי׳ בכור לאמו, לגבי הבכורה דראובן, שהי׳ בכור לאביו, והיינו לפי שאז יתעלה שם ב״ן למעלה משם מ״ה.

אמנם מעלתו של יוסף היא (לא מצד עצמו, אלא) רק מצד היותו בכור לאמו, והיינו, דכיון שלעתיד לבוא תגדל מעלת האמהות באופן שנקבה תסובב גבר, לכן תגדל מעלת יוסף שהוא בכור לאמו לגבי ראובן שהוא בכור לאביו. אבל בנוגע למעלת השבטים מצד עצמם, הרי גם לעתיד לבוא שיוסף יהי׳ במדריגה נעלית ביותר, יהי׳ ענין המלכות (לא אצל יוסף, אלא) אצל שבט יהודה דוקא, כמ״ש[50] ודוד עבדי נשיא להם לעולם, והיינו, לפי שלעתיד לבוא תתעלה בחי׳ המלכות, בחינתו של דוד[51], יותר מבחי׳ יסוד, בחינתו של יוסף, שזהו העילוי דשם ב״ן יותר משם מ״ה, וכנ״ל (ס״ד) שלעתיד לבוא יהי׳ כוס ישועות דדוד למעלה מגביע הכסף דיוסף, ולכן יאמר דוד דוקא אני אברך ולי נאה לברך.

ח) **ובזה** יובן גם מ״ש ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ושייכותו לסיום הענין, ושבתי בשלום גו׳ והאבן הזאת גו׳ יהי׳ בית אלקים. דהנה, כללות עבודת יעקב לאחרי יציאתו מבאר שבע לילך לחרן, חרון אף של עולם, היא עבודת הבירורים, שזהו״ע בירור שם ב״ן ע״י שם מ״ה. אך בגמר הבירורים יתעלה שם ב״ן למעלה משם מ״ה. וזהו מש״נ והאבן הזאת גו׳ יהי׳ בית אלקים, דהנה, שם אבן מורה ששרשה משם העולה ב״ן במספרו, ועוד אלף נוספת משם אחר לטעם הידוע ליוצרה (כמ״ש רבינו הזקן בתניא[52]). והיינו, שאבן קשור עם כללות הענין דעבודת הבירורים שהו״ע בירור שם ב״ן ע״י שם מ״ה. ועז״נ[53] אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, היינו, שבזמן הזה שבחי׳ המלכות רגלי׳ יורדות מות לברר בירורים בבי״ע, אזי אבן מאסו הבונים, אך לעתיד לבוא בגמר הבירורים תהי׳ האבן לראש פנה, שזהו״ע העלי׳ דשם ב״ן למעלה משם

---

49) ישעי׳ נא, ד. ויק״ר פי״ג, ג.
50) יחזקאל לז, כה.
51) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. ובכ״מ.
52) שער היחוד והאמונה ספ״ז.
53) תהלים קיח, כב. וראה גם לקו״ת ברכה צט, ד ואילך.

מ״ה. וכיון שלעתיד לבוא יתעלה שם ב״ן למעלה משם מ״ה, לכן, האבן הזאת גו׳ יהי׳ בית אלקים. וזהו גם מה שמסיים בכתוב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, ב׳ עישורין, דקאי על ב׳ הבחינות שבכתר, אריך ועתיק[54], שיומשכו ויתגלו לעתיד לבוא בבחי׳ המלכות, שלכן יהי׳ דוד עבדי נשיא להם לעולם.

54) תו״א פרשתנו כב, ד.